

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA WYCHOWAWCÓW W SYTUACJACH
ZAGROŻENIA DZIECI I MŁODZIEŻY PRZESTĘPCZOŚCIĄ
I DEMORALIZACJĄ.**

Podstawy prawne stosowanych procedur:

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /tekst jednolity Dz. U. z 2006r., poz. 1654 z późn. zm./ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą.
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /tekst jednolity Dz. U. 2016r., poz.487/.
- 3) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii / tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 783/
- 4) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /tekst jednolity.: Dz.U. z 2017 r., poz. 2067/
- 5) Zarządzenie nr 18 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 maja 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich /tekst jednolit.: Dz.U. z 2014 r., poz. 24, 486, 502,538/
- 6) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty /tekst jednolity Dz.U. z2017r., poz.2198, 2203/
- 7) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe /Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949, 2203/
- 8) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii/ Dz. U. z 2015, poz. 1249/

Procedury postępowania:

I W przypadku uzyskania informacji, że wychowanek , który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o jego demoralizacji (naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od spełnienia obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych

Wychowawca powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazuje uzyskaną informację dyrektorowi bursy.
2. Przekazuje uzyskaną informację rodzicom/ opiekunom prawnym.
3. Przeprowadza rozmowę z wychowankiem na temat zaistniałego problemu
4. W przypadku potwierdzenia uzyskanych informacji wychowawca wzywa do bursy rodziców/ prawnych opiekunów. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz – w ich obecności – z wychowankiem. W przypadku potwierdzenia uzyskanej informacji bursa powiadamia sąd rodzinny lub policję.
5. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
6. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy z kadrą lub nie reagują na wezwanie do stawiennictwa w bursie, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o wymienionych wyżej przejawach demoralizacji nieletniego, bursa pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich). Podobnie w sytuacji, gdy bursa wykorzysta wszystkie dostępne metody oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkanie z pedagogiem/psychologiem itp.) i ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów.

Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. Jeżeli uczeń przejawia powyższe zachowania po ukończeniu 18 roku życia_(a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa), sposób postępowania wychowawcy w takim przypadku powinien być uregulowany w statucie bursy.

W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez wychowanka, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 & 2 kodeksu postępowania karnego, bursa jako instytucja jest zobowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

II W przypadku gdy wychowanek pali papierosy na terenie bursy, wychowawca podejmuje następujące kroki:

1. Wychowawca informuje rodziców/ opiekunów prawnych wychowanka
2. Wychowawca podejmuje w stosunku do wychowanka działania interwencyjne – rozmowa dyscyplinująca i profilaktyczna, powiadomienie wychowanka o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych palenia przez osoby niepełnoletnie.

W sytuacji gdy pomimo powyższych działań uczeń nadal pali papierosy, podlega karze przewidzianej w statucie bursy

III W przypadku, gdy wychowawca podejrzewa, że na terenie placówki wychowanek znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach dyrektora bursy.
 2. Zawiadamia o zaistniałym fakcie rodziców/ opiekunów prawnych wychowanka.
 3. Odizolowuje wychowanka od reszty grupy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego: stwarza warunki, w których nie będzie zagrożenia jego życia ani zdrowia.
 4. Wychowawca bada wychowanka pod względem stanu przytomności i kontaktu słownego.
 5. Jeżeli sytuacja tego wymaga wzywa lekarza w celu stwierdzenia jego stanu zdrowia, ewentualnie udziela pomocy przedmedycznej.
 6. Wychowawca zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy wychowanek jest agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zagrożenia albo zagraża życiu bądź zdrowiu innych osób.
 7. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
- O pozostawieniu wychowanka w bursie, czy też przewiezieniu go do placówki służby zdrowia, bądź też przekazania do dyspozycji funkcjonariusza policji decyduje lekarz,

po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia wychowanka i w porozumieniu z wychowawcą placówki.

- W przypadku wychowanka który pod wpływem alkoholu, zachowuje się agresywnie wobec kolegów, pracowników, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża zdrowiu lub życiu innych – wychowawca bursy zawiadamia najbliższą jednostkę Policji.
 - W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5 promila alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0.25 promila) policja ma możliwość przewiezienia wychowanka do izby wytrzeźwień, lub w przypadku jej braku, do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych – na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/ opiekunów (oraz sąd rodzinny, jeśli wychowanek nie ukończył 18 lat).
7. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Jeżeli zdarzenia, w których wychowanek (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie bursy , powtarzają się, świadczy o jego demoralizacji. Nakłada to na bursę obowiązek powiadomienia policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego o tej szczególnej sytuacji.

Spożywanie alkoholu na terenie bursy przez wychowanka, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. i należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

IV. W przypadku, gdy wychowawca znajduje na terenie placówki substancje przypominające wyglądem narkotyki lub inne środki odurzające (dopalacze):

1. Zachowuje środki bezpieczeństwa, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile jest to możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo należy znaleziona substancja.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora bursy i wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

4. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

V W przypadku, gdy wychowawca podejrzewa, że wychowanek posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk lub inne środki odurzające (dopalacze), powinien podjąć następujące kroki:

1. Wychowawca w obecności innej osoby (wychowawca, , dyrektor bursy, itp.) ma prawo żądać, aby wychowanek przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby i innych rzeczy należących do wychowanka , ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Wychowawcy nie wolno (nie ma prawa) samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani prywatnych rzeczy wychowanka – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji !
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora bursy.
3. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych.
4. W przypadku, gdy wychowanek na prośbę wychowawcy nie chce przekazać substancji, ani pokazać zawartości rzeczy prywatnych, wychowawca wzywa policję, która po przyjeździe przeszukuje odzież i przedmioty należące do wychowanka oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
5. Jeżeli wychowanek wyda substancję dobrowolnie, wychowawca, po odpowiednim jej zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Próbuje również ustalić, w jaki sposób i od kogo, wychowanek nabył substancję.
6. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – w Polsce karane jest:

1. Posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
2. Wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
3. Udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
4. Wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z opisywanych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat.

Uczeń, który dopuszcza się powyższych czynów po ukończeniu 17 lat popełnia przestępstwo i podlega przepisom ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

W przypadku zaistnienia jednego z powyższych przestępstw na terenie bursy, należy wezwać policję.

VI W przypadku popełnienia czynu karalnego przez wychowanka, wychowawca powinien podjąć następujące kroki:

1. Niezwłocznie powiadomić dyrektora bursy.
2. Ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
3. Odizolować sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie bursy) od reszty.
4. Powiadomić rodziców/ opiekunów wychowanka.
5. Niezwłocznie powiadomić policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.), lub sprawca nie jest wychowankiem bursy i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczyć ewentualne dowody przestępstwa, lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazać je policji (np. sprawca rozboju na terenie bursy porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).
7. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez wychowanka, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez wychowanka, który ukończył 17 rok życia, prokuratora lub policję.

VII Postępowanie wobec wychowanka, który stał się ofiarą czynu karalnego, mającego miejsce na terenie placówki lub poza nią, a związany był z przemocą ze strony rówieśników lub osób dorosłych:

Wychowawca będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do:

1. Udzielenia pierwszej pomocy (pomocy przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, ewentualnie karetki pogotowia w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznego powiadomienia dyrektora bursy.
3. Powiadomienia rodziców/ opiekunów prawnych wychowanka.
4. Niezwłocznego wezwania policji w przypadku, kiedy sprawa jest poważna i niezbędne jest profesjonalne zabezpieczenie śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
5. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

VIII W przypadku agresji fizycznej lub słownej wychowanka wobec wychowawcy:

1. Wychowawca niezwłocznie poinformuje dyrektora bursy.
2. Powiadomienia rodziców/ opiekunów prawnych wychowanka.
3. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
4. W chwili zagrożenia własnego bezpieczeństwa wychowawca zawiadamia policję.

IX W przypadku znalezienia na terenie bursy broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów:

1. Wychowawca zapewnia bezpieczeństwo przebywającym na terenie placówki wychowankom -stosując określone metody ewakuacji, tak aby uniemożliwić dostęp osobom postronnym do tych przedmiotów.
2. Wychowawca niezwłocznie informuje dyrektora bursy.
3. Wzywa policję lub straż pożarną.

X W przypadku gdy wychowanek (przed ukończeniem 18 lat) samowolnie opuści placówkę, wychowawca powinien podjąć następujące kroki:

1. Wychowawca zawiadamia dyrektora bursy.
2. Niezwłocznie informuje rodziców/ opiekunów prawnych wychowanka.
3. Wychowawca zgłasza ucieczkę wychowanka na policję.
4. Całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Z chwilą gry wychowanek ma ukończone 18 lat :

1. Wychowawca informuje o ucieczce dyrektora bursy.
2. Zawiadamia rodziców/ opiekunów prawnych wychowanków.
3. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

XI Postępowanie wobec wychowanka, który jest sprawcą cyberbullingu (za cyberprzemoc uznajemy: -naruszenie wizerunku, groźby (sms, informacje telefoniczne, czaty, komunikatory, portale społecznościowe, itp.),- nękanie (poprzez sms, dzwonięcie, e-maile, portale społecznościowe.)

Wychowawca podejmuje następujące kroki:

1. Odizolowuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie bursy) od reszty wychowanków.
2. Ustala okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sposoby rozpowszechniania, sprawcę, świadków zdarzenia) i zabezpiecza komputer lub inne urządzenia mające dostęp do Internetu posiadane przez wychowanka.
3. Niezwłocznie powiadamia dyrektora bursy.
4. Powiadamia rodziców/ opiekunów prawnych wychowanka.
5. Powiadamia policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (zakładanie fałszywych kont, prześladowanie itp.).
6. Całe zdarzenie wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

XII Postępowanie wobec wychowanka, który stał się ofiarą cyberbullingu, mającego miejsce na terenie placówki lub poza nią, ze strony rówieśników lub osób dorosłych
Wychowawca będący na miejscu zdarzenia podejmuje następujące kroki:

1. Pomaga zabezpieczyć dowody świadczące o cyberbullyingu.
2. Niezwłocznie powiadamia dyrektora bursy.
3. Powiadamia rodziców/ opiekunów prawnych wychowanka.
4. Powiadamia policję w przypadku, kiedy sprawa jest poważna i niezbędne jest profesjonalne zabezpieczenie śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
5. Dokumentuje zdarzenie, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
6. Udziela wsparcia i porady ofierze cyberprzemocy przy współpracy z jego rodzicami (zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej poszkodowanemu).

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez wychowanka, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez wychowanka, który ukończył 17 rok życia, prokuratora lub policję.

Schemat postępowania interwencyjnego wychowawcy w każdej sytuacji kryzysowej (podejrzenie lub fakt zachowań zagrażających zdrowiu, życiu, bezpieczeństwu wychowanka)

- **Krok I Rozmowa interwencyjna z wychowankiem**

- 1. Wyjaśnienie sytuacji**

- podanie powodów rozmowy uświadamiającej wychowankowi, że wiemy o nieprzestrzeganiu przez niego zasad obowiązujących w placówce

- 2. Zorientowanie się w sytuacji wychowanka**

- ocena skali problemu- uzyskanie informacji, czy sytuacja problemowa wystąpiła po raz pierwszy, czy miała miejsce już wcześniej

- 3. Udzielenie informacji zdrowotnej:**

- uświadomienie wychowankowi informacji na temat bezpośrednich zagrożeń zdrowia i bezpieczeństwa, związanych z jego niewłaściwym zachowaniem,
- wyrażenie swojego niepokoju,
- poinformowanie wychowanka o konsekwencjach i o dalszych krokach jakie zostaną podjęte wobec niego,
- udzielenie wychowankowi informacji o skontaktowaniu się z jego rodzicami/ opiekunami prawnymi

- **Krok II Kontakt z rodzicami**

- 1. Przeprowadzenie rozmowy z rodzicami:**

- przedstawienie problemu związanego z ich dzieckiem,
- uświadomienie rodzicom zagrożeń życia i bezpieczeństwa dziecka związanych z jego niewłaściwym postępowaniem

- 2. Ustalenie wspólnego postępowania:**

- stworzenie listy zachowań, które będą podlegały kontroli w domu i placówce,

- określenie jasnych zasad zachowania, których dziecko ma przestrzegać,
- wskazanie przywilejów jakie traci w związku z niewłaściwym zachowaniem,
- uświadomienie dalszych konsekwencji ponoszonych przez dziecko w przypadku złamania ustalonych zasad (przeniesienie do innej placówki, zgłoszenie sprawy na policję, do sądu rodzinnego itp.),
- sprecyzowanie czasu na jaki obowiązują powyższe ustalenia.

• **Krok III Zawarcie kontraktu z uczniem-wychowankiem**

1. Zobowiązuję się do

.....

2. Zobowiązuję się przestrzegać następujących zasad:

.....

3. W związku z tym, że

na okrestracą następujące przywileje

lub

4. Zgadzam się, że jeżeli w ciągubędę przestrzegać powyższych zasad, to
 uzyskam następujący przywileje

.....

5. Zgadzam się, że jeżeli nie będę przestrzegać tego kontraktu to poniosę surowsze
 konsekwencje.....

.....niż te, które są zapisane powyżej oraz
 zobowiązuję się do skorzystania z pomocy terapeutycznej, udziału w zajęciach na temat
 problemu, który mnie dotyczy

.....

WARTO ZAPAMIETAĆ:

- Nauczycielowi **nie wolno** samodzielnie dokonywać czynności przeszukania
- Każde z opisanych powyżej zachowań **jest** czynem karalnym
- Ustawa o postępowaniu wobec nieletnich obejmuje osoby, które ukończyły **13 lat**, a nie ukończyły **17lat**
- Kodeks postępowania karnego obejmuje osoby, które **ukończyły 17lat**
- **Każdorazowo**, w przypadku popełnienia czynu karalnego, należy zawiadomić:
 - policję lub prokuratora – gdy uczeń ukończył 17lat
 - policję lub sąd rodzinny – gdy uczeń nie ukończył 17lat
- **W Polsce karalne jest** posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychoaktywnych, wprowadzanie do obrotu środków odurzających, ich udzielanie, ułatwianie oraz umożliwianie innej osobie ich użycia, a także nakłanianie do ich użycia

Opracowanie: Małgorzata Dzika, Anna Jaros, Łukasz Jankowski
(w oparciu o powyższe akty prawne)

Łódź, dn. 30.11.2017r.